

במעמד הדלקת הנר השני, הייתה שמחה יתירה של הודאה לקב"ה, על נס חנוכה הפרטי שלו. רבינו הרי הגיע לארץ באנייה עם רעייתו, הרבנית הצדקנית ע"ה, והם נאלצו לקפוץ אל המים ולשחות מרחק של כמה קילומטרים עד שהגיעו אל החוף

כך נראו ימי החנוכה אצל מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל, בעל 'שבט הלוי', שיחה עם תלמידו חביבו הרה"ח ר' חיים אברהם ויזל

בקרב החסידים ידוע הסיפור המפורסם שמספרים על התווה מלובלין, אשר חזה בעיניו הסהורות, וראה את נשמתו של ה'מוסר' השפל, כשהיא מאירה באור יקרות. לאחר מכן הסביר, שהיה זה בשעה שהלה הדליק את נרות החנוכה. והלא דברים קל וחומר, אם אצל פחות שבפחותים כך, איך "יראו ימי החנוכה אצל, להבדיל אא"ה הגדול שבגדולים, אשר כל ימי השנה לא פסק פומיה מגרסא, ובמשך שנות דור ודורים האיר לארץ ולדירים, באור תורתו אשר דלה והשקה לעדרי רבנים ומורי הוראה?

משמעות של חגיגה תורנית מתמשכת

שוחחנו עם הרה"ח ר' חיים אברהם ויזל, לפני משגיח ביישיבת 'חכמי לובלין' מיסודו של מרן בעל 'שבט הלוי', ומי שזכה לקרבה יתירה אצל רבינו הגדול. "ימי החנוכה קיבלו אצל רבינו משמעות

של חגיגה תורנית מתמשכת", הוא מספר בערגה, בהתרפקו על זכרונות העבר החיים בלבו ובלב התלמידים הרבים, כאילו אירעו זה עתה. "מידי ערב, לאחר תפילת ערבית בזמנה, היה ממהר לביתו, שם הכינו לו מראש את המנורה על השולחן במטבח ולציידה הכוסיות, השמן והפתילות. והיה רבינו מכין בכבודו ובעצמו את נרות החנוכה, ולאחר מכן מוליך את המנורה בזהירות מניח אותה לצד החלון הפונה לרשות הרבים, שם היה מדליק את הנרות בחיל ובגיל. "לאחר מכן, היה מברך על הנרות בשמחה גדולה, ומעלה את האש בפתילות, כשהקהל כולו אפוף בחרדת קודש ונדבק בהתרגשותו של רבינו בקיימו את המצווה הגדולה הזאת. בכל ערב היו אומרים את הפיוטים ומזמרים את חלקם, אבל בדרך כלל שרו רק חלק מהם, פעם 'הנרות הללו' ופעם צור', ופעם 'מזמור שיר' והנרות הללו' או 'מעוז צור'. הסיבה שבגללה לא שרו את כל המזמורים הייתה

רבים מהבחורים היו מדליקים רק אחרי שהרבי היה מסיים את מעמד הדלקת הנר ואמירת הפלפול, כי הם רצו להדליק במתינות ובנחת

אחרי שהרבי היה מסיים את מעמד הדלקת הנר ואמירת הפלפול, כי הם רצו להדליק במתינות ובנחת, ולזמר את המזמורים ליד הנרות בחדרם."

באיזה נושא עסקו הפלפולים שאמר רבינו?

"חלק מהפלפולים עסקו בעניין הדלקת הנר כמוזבן, 'הנחה עושה מצוה' ו'הדלקה עושה מצוה', או באמירת ההלל בתנוכה וכדו'. רבים מהפלפולים עסקו במצוות הדלקת הנרות במנורה בבית המקדש, ומשם הסתעפו לנושאי קדשים

בשל חוסר הזמן. רבינו היה מקדיש את עיקר הזמן של מעמד הדלקה לאמירת דברי תורה. "בכל לילה, לאחר הדלקת הנרות, היה פוצח באמירת פלפול שנמשך כשעתיים. בשנים מאוחרות יותר, כשתש כוחו, היה אומר פלפול 'רק' במשך שעה וחצי, ולאחר מכן הצטמצם לשעה ואפילו קצת פחות. בשנים האחרונות כבר לא היה אומר פלפולים, אלא מסתפק באמירת דברי תורתו המאירים, כשגם את דברי התורה הללו אמר במשך כחצי שעה. "את הפלפול עצמו היה מכין בין מנחה למעריב, אז היה מסתגר באוצר הספרים למשך כחצי שעה, ויוצק את יסודותיו של הפלפול שאמר לאחר הדלקת הנרות. "בחורי הישיבה היו מתחלקים בזמן הדלקת הנר. חלקם הדליקו כמנהג אבותיהם בשקיעת החמה, ואחרים היו מכינים את הנרות, ומיד לאחר תפילת ערבית היו רצים להדליק, כשהם מנצלים את הזמן שהקדיש רבינו להכנת השמן והפתילות, ולאמירת ה'לשם יתוד'. רבים מהבחורים היו מדליקים רק

באופן כללי. בשבתות היה מדבר בדרך כלל על מה שאמרו חז"ל, שנושא שבט אפרים הביא את קרבנו בחנוכה המשכן בשבת קודש, והיה מאריך בפלפולים מדוע דווקא שבט אפרים הביא את קרבנו בשבת.

"אחר שסיים את הפלפול, היה אומר בכל לילה דברי אגדה וחידודי הלכה המושכים את הלב, וכולם היו מטים אוזן ושמחים בשמחתה של תורה. רבינו דיבר רבות על ההפטרה של שבת חנוכה והמעשה עם זרובבל שראה את מנורת הזהב וגולה על ראשה, והיה שואל מדוע הראו לו דווקא את המנורה, והיה רבינו מבאר, שמאז התחילה פריחת התורה, הש"ס הבבלי והירושלמי ועוד ועוד, וכל זה אחרי שאירע נס חנוכה עם המנורה שמרמזת על חכמה כידוע".

כיצד ציין רבינו את נס ההצלה שלו ביום השני של חנוכה?

"בדרך כלל, לא היה מעמד מיוחד לכבוד ציון הנס, אבל במעמד הדלקת הנר השני היתה שמחה יתירה של הודיה לקב"ה על נס חנוכה הפרטי שלו. רבינו הרי הגיע לארץ באנייה יחד עם רעייתו הרבנית הצדקנית ע"ה, והם נאלצו לקפוץ אל המים ולשחות מרחק של כמה קילומטרים עד שהגיעו אל החוף. מדובר בשחייה שנמשכה שעות ארוכות, והרבי היה אומר שיעקב אבינו אמר 'במקלי עברתי את הירדן', ואילו הוא ורעייתו הרבנית הגיעו אפילו בלי מקל. אפילו את רוב הבגדים שלהם הם נאלצו להשאיר בחוף הים, כי הם הכבידו עליהם ולא אפשרו להם לשחות בצורה טובה.

"לציון הנס, הוא היה מחלק בדרך כלל גם פרוסת 'מזונות' בהדלקת הנר השני, והיה מדבר על

החסדים הגדולים שעשה עמו השי"ת שחילץ אותו מצרה וצוקה, והביאו לארץ הקודש בה זכה להתבסס ולהעמיד משפחה לתפארת ודורות של תלמידים מורי הוראה".

בדרך כלל, לא היה מעמד מיוחד לכבוד ציון הנס, אבל במעמד הדלקת הנר השני היתה שמחה יתירה של הודיה לקב"ה על נס חנוכה הפרטי שלו

האם היה מנהגו של רבינו לחלק דמי חנוכה לציבור שהשתתף במעמד ההדלקה בביתו?

"הוא לא היה מחלק דמי חנוכה במעמד הדלקת הנרות, אבל בדרך כלל היו עושים מסיבת חנוכה לבחורי הישיבה, ולאחר מכן היו נכנסים לביתו כדי לקבל את ברכתו, והוא היה נושא דברים בפנים. באותו מעמד הוא כן חילק פעמים רבות דמי חנוכה, וניכר היה על רבינו שהוא שמח מאוד לחלק ולהעניק לבחורי הישיבה שהיו חביבים עליו מאוד".

(המבשר)

כאשר שמע הגר"י צדקה שיש בבית אורז, הורה לאשתו להכין מן האורז הזה את מאכלי השבת. הרבנית הופתעה ושאלה: "ומה יהיה עם מאכלי הילדים ביום ראשון?"

הגאון רבי יצחק זילברשטיין מספר על תגובתו של מרן הגר"ח קנייבסקי, האם מותר היה לגאון רבי יהודה צדקה לסמוך על הנס?

והנה, בשעות הבוקר המוקדמות של יום ראשון, אירע הנס. אורח מבגדד הגיע אל הגר"י צדקה, והביא איתו שק מלא בכל טוב, במאכלים טעימים, וגם באורז.

'מותר היה לו לסמוך על הנס'

שאלתי את גיסי, מרן הגר"ח קנייבסקי, האם אכן מותר לנהוג כך, ולאכול בשבת את האורז, ובאשר למאכלים של ימות החול - לסמוך על הנס? והשיב לי מרן שליט"א: "אמנם במקרה רגיל אסור לעשות כך, אבל במקרה של הגר"י צדקה, יש להמליץ על כך את מה שמוזכר בחזון איש, בדינו של ילד המשלשל בשבת, שמותר לבשל לו אורז, אבל מי שבוטח בהשי"ת, אין מזניחין אותו, ומותר לו להיכנס לקצת - סכנה, ולא לבשל את האורז, ולסמוך על הקב"ה".

"אין ספק שהגר"י צדקה השתייך לחבורת הבוטחים בהשי"ת בכל לבבם ובכל נפשם, ולכן מותר היה לו לסמוך על הנס, כמו שאכן אירע", אמר הגר"ח קנייבסקי.

(מתוך 'שמחה בבית', בעריכתו של הרב משה מיכאל צורן)

המעשה דלהלן, שאירע אצל רבי יהודה צדקה זצ"ל, התרחש בירושלים. האירועים הבטחוניים סביב מלחמת תש"ח, גרמו למצוקה כלכלית נוראה בעיר, עד שנוצר מצב שמשפחות רבות נותרו ללא פת לחם. התקופה היתה קשה והמצב היה גרוע מאוד.

פעם לפני שבת, לא היה במטבח של הרבנית צדקה ע"ה, ולו מאכל אחד שתוכל להכינו לסעודות השבת. בבית היה רק מעט אורז, אותו ייתדה הרבנית למאכל עבור הילדים ביום ראשון. כאשר שמע הגר"י צדקה שיש בבית אורז, הורה לאשתו להכין מן האורז הזה את מאכלי השבת. הרבנית הופתעה ושאלה את בעלה: "ומה יהיה עם מאכלי הילדים ביום ראשון? האם הינך רוצה לסמוך על הנס, ולחשוב שיפול לנו מאכל מן השמים?"

והגר"י צדקה השיב: "כן. אל תדאגי, יפול לנו מן השמים..."

בני המשפחה אכלו את האורז בשבת, וקיימו מצות עונג שבת, כשראש המשפחה נוסך בהם בטחון בהשי"ת, ומבקש מהם לא לדאוג את דאגת ימות החול.